Autor Guste Santini
Četvrtak, 28 Rujan 2000 13:22

Nakon Plitivica na kojima je javnosti upućena poruka o tome kako će se stimulirati ulaganje u Hrvatskoj; domaći i strani poduzetnici uzeli su kalkulator, olovku i papir da bi preciznije odredili (izračunali) što to donose novi "poticaji" sa Plitvica.

Općenito je porez na dobit bio u Hrvatskoj branjen i kuđen sa raznih strana. Od makroekonomista, pravnika do knjigovođa svi su nalazili primjedbe porezu na dobit. Jasno da nije postojala jednodušnost. Bilo je i onih na suprotnoj strani. Strani poduzetnici su općenito podržavali porez na dobit. Mnogi su ga smatrali dobrim rješenjem posebice u dijelu gdje se govori o zaštitnoj kamati koja prati povećanje cijena proizvođača.

Nova Vlast je još odlučnije želila putem posticaja i olakšica stimulirati inozemne i domaće poduzetnike kako bi se dinamizirale investicije što znači restrukturiranje privredne strukture i povećanje stope rasta domaćeg proizvoda.

Uz, ili bez, sugestija stručnjaka predloženo je smanjenje porezne stope od 35% na 25% što je odista značajno smanjenje. Tome je pridodato porezno izuzeće (zapravo se radi o poreznom kreditu) za investiranu dobit. Ono što je nejasno što je to investicija. Ona može značiti povećanje bilo koje stavke aktive tvrtke ili samo neki njezin dio. Pitanje nije jasno. Odgovori su sporni. Posljedice nastaju diskrecionim tumačenjem Zakona koje nikome ne koristi, ali donosi putem nesigurnosti značajne štete.

Da, ipak, stvari ne bi bile idilične ukida se zaštitna kamata na kapital i sada nastaju problemi. Odgovor predlagatelja je da se kapitalno slabija poduzeća treba posticati. U tom je smislu ukidanje zaštitne kamate uz smanjenje porezne stope i mogućnost investiranja dobiti značajna podrška malim poduzetnicima.

Kruta stvarnost nas uči da se razvoj temelji na visokom organskom sastavu kapitala i da mali poduzetnici su u osnovi izvršioci i partneri nekog većeg projekta. Nije moguće zamisliti da bi tvrtka bez ozbiljnog kapitala mogla značajnije ulagati u istraživanje i razvoj i tako poboljšati ili, čak, konstruirati novo ili nova rješenja. To je stvarnost. To su činjenice prisutne u našem okruženju i nema razloga da je u Hrvatskoj drugačije.

Mnogi smatraju zaštitnu kamatu velikim postignućem. Ja, osobno, smatram da je zaštitna kamata jedno od rijetko dobrih rješenja u poreznom sistemu Hrvatske od početka devedesetih godina, dakle, od Hrvatske samostalnosti.

Kako bi svi bili zadovoljni predlaže se i socijalni element pa se najavljuje uvođenje poreza na dividende. Uvođenje poreza na dividende svakako preferira živi u odnosu na minuli rad. Može se naći veliki broj zagovornika i argumenata za takav pristup. Međutim, na žalost, ta priča nije validna za Hrvatsku.

Najprije radi se o dvostrukom oporezivanju što svakako čini poreznu stopu za isplaćene dividende 40% što je više u odnosu na dosadašnjih 35%. I to bi se moglo tolerirati jer postojeći investitori nemaju alternative osim da svoje dionice i udjele prodaju po nižoj cijeni zbog uvedenog poreza. Novi će investitori uporediti neto isplaćenu dividendu i kamatnu stopu pri

datim odnosima rizika. Visinu kamatnih stopa kritiziramo godinama. Znalci znaju da su sadašnje kamatne stope "upravljane" i da će oživljavanje privredne aktivnosti podići kamatne stope. Ako je to tako, a drugačije nije moguće, tada je jasno da **uvođenje poreza na dividende podiže prag prihvatljive (potrebne) rentabilnosti odnosne investicije. Ovaj definicioni iskaz jasno pokazuje koje su moguće posljedice uvođenja poreza na dividende.**

To nije kraj priče. Naime, ako se oporezuje dividenda tada je potrebno oporezivati i kapitalni dobitak (uputno je analizirati svjetska iskustva, posebno Europsku uniju). Ako postoji veza između kapitalnog dobitka i dividendi tada je jasno da se mora oporezivati i kamata. Gdje smo se našli zbog minornog fiskalnog učinka?

Stoga bi bilo uputno da se preispitaju najavljene mjere i njihov učinak na cjelokupni društveni sustav. U ekonomiji parcijalne mjere se uvijek pokazuju promašajima. Porezi su samo značajniji dio te i takve priče.